

- ▶ Etusivulle
- ▶ Haku
- ▶ StakesUutiset
- ▶ Tiedotteet
- ▶ Tapahumakalenteri
- ▶ Hankkeet
- ▶ Tilastot ja rekisterit
- ▶ Julkaisut
- ▶ Perustiedot Stakesista
- ▶ Palaute

Sosiaalityön sanasto

RYHMÄ 1

1 sosiaalinen

- Yleisesti termillä sosiaalinen voidaan sosiaalialalla kuvata jotain yhteiskunnallista tai yhteisöllistä, yhteiskuntaan tai yhteisöihin sopeutuvaa tai ihmisen ja yhteisön vuorovaikutussuhteisiin liittyvää.
- Erityisesti sosiaalityön (1) ja sosiaalisen työn näkökulmasta sosiaalinen tarkoittaa lisäksi yhteiskunnallisten epäkohtien ehkäisemiseen ja korjaamiseen liittyvää, varsinkin heikossa asemassa olevien auttamiseen tähtäävää ja heidän elämänhallinnan taitoihinsa liittyvää.

2 sosiaalinen ongelma

yksilön ja yhteisön väliseen suhteeseen liittyvä yhteiskunnassa vallitsevien arvojen tai normien vastainen ilmiö, jota esiintyy suhteellisen paljon ja jolla on merkittävä vaikutus yhteiskunnassa

- Sosiaalisiksi ongelmiksi käsitetään erilaisia ilmiöitä eri aikakausina. Sosiaalinen ongelma voi olla esimerkiksi köyhyys, työttömyys tai päihteiden käyttö.
- Sosiaaliset ongelmat heikentävät sosiaalista toimintakykyä.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

3 sosiaalinen toimintakyky

kyky tulla toimeen yhteiskunnassa vallitsevien arvojen ja normien mukaisesti

- Sosiaalityön (1) ja sosiaalityön (2) näkökulmasta sosiaalinen toimintakyky tarkoittaa ihmisen kykyä selviytyä arkipäivän välttämättömistä toiminnoista, vuorovaikutussuhteista sekä niistä rooleista, jotka hänellä on omassa toimintaympäristössään.
- Sosiaalista toimintakykyä pyritään lisäämään sosiaalityön menetelmillä.

Lähikäsitteitä:

- Sosiaalinen kuntoutus on prosessi, jolla pyritään saavuttamaan ja palauttamaan sosiaalinen toimintakyky. Sosiaalisen kuntoutuksen muotoja ovat esimerkiksi sopeutumisvalmennus ja perhekuntoutus.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

4 sosiaalinen kontrolli

yhteiskunnan tai yhteisön pyrkimys ohjata ja valvoa

tuottamiensa normien noudattamista

- Sosiaalityössä (1) sosiaalista kontrollia toteutetaan muun muassa tilanneseurannan avulla.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

RYHMÄ 2

5

sosiaaliala

erikoisala, joka on keskittynyt yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan välisissä suhteissa esiintyviin ilmiöihin

- Sosiaalialaa voidaan tarkastella toimialana tai tutkimus-, kehittämis- ja koulutusalanana.

Ks. kaavio Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

6

sosiaaliturva

keinot, joilla yhteiskunta pyrkii turvaamaan jäsentensä hyvinvoinnin hyvinvoinnin heikkenemisen tai menettämisen uhatessa

- Sosiaaliturvaan kuuluvat toimeentuloturva ja sosiaalipalvelut.

Ks. kaavio Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

Ks. myös Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja

potilasasiakirjasanasto.

7 **sosiaalitoimi**

sosiaaliturvaa koskeva kunnallishallinnon ala

Ks. kaavio Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

8 **sosiaalihuolto**

sosiaalialan organisoitu toiminta, jonka tehtävänä on taata yhteiskunnan jäsenille sosiaaliturvaan kuuluvat avustukset ja tietyt sosiaalipalvelut

- Sosiaalihuolto voi olla yksilökohtaista, yhteisökohtaista tai rakenteellista toimintaa.

Ks. kaavio Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

Ks. myös Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjasanasto.

9 **sosiaalipalvelu**

sosiaaliturvaan kuuluva palvelu

- Sosiaalihuollon tarjoamia sosiaalipalveluja ovat esimerkiksi sosiaalityö (1), lasten päivähoito, lastensuojelun laitoshuolto ja kodinhoitoapu.

Ks. kaavio Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

Ks. myös Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjasanasto.

10 sosiaalityö (1)

ammattillinen toiminta, jolla pyritään yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointiin sekä sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseen, vähentämiseen ja poistamiseen

- Asiakastasolla sosiaalityö (1) on prosessi, joka lähtee liikkeelle asiakkaan kanssa yhdessä tehdystä tilanneselvityksestä ja sen pohjalta laaditusta tehtävä- ja tavoitesuunnitelmasta. Tavoitteiden saavuttamiseksi sosiaalityön ammattihenkilö käyttää erilaisia sosiaalityön menetelmiä. Sosiaalityössä (1) pyritään muuttamaan asiakkaan elämää yhteistyössä asiakkaan kanssa. Asiakas tarvitsee elämäntilanteensa muuttamiseen sosiaalista toimintakykyä.
- Yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sosiaalityö (1) on vaikuttamista hyvinvointia koskevaan päätöksentekoon.
- Sosiaalityötä (1) tehdään julkisella sektorilla muun muassa sosiaalihuollossa, terveydenhuollossa, opetus- ja kasvatustoimessa, vankeinhoidossa, puolustusvoimissa sekä poliisitoimessa. Sosiaalityötä (1) tehdään lisäksi yksityisellä sektorilla muun muassa sosiaali- ja terveystieteiden järjestöissä.
- International Federation of Social Workers (IFSW) määrittelee sosiaalityön (1) seuraavasti: The social work profession promotes social change, problem solving in human relationships and the empowerment and liberation of people to enhance well-being. Utilising theories of human behaviour and social systems, social work intervenes at the points where people interact with their environments. Principles of human rights and social justice are fundamental to social work.

Ks. kaaviot Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä ja Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

Ks. myös Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjasanasto.

11 sosiaalityö (2)

tieteenala, joka tutkii sosiaalisia ongelmia sekä kehittää sosiaalityötä (1) ja sosiaalityön menetelmiä ja jolla koulutetaan sosiaalityöntekijöitä

Ks. kaavio Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

12 sosiaalityöntekijä

ammattihenkilö, jolla on sosiaalityöntekijän tehtävään vaadittava koulutuksellinen pätevyys

- Sosiaalihuollossa työskentelevän sosiaalityöntekijän kelpoisuus määritellään lainsäädännössä.
- Sosiaalityöntekijän tehtäviä ovat sosiaalihuollossa muun muassa asiakkaan sosiaalisten ongelmien tunnistaminen, itsenäisen suoriutumisen arviointi ja tukeminen, tarvittavien tukitoimien järjestäminen, kodin ulkopuolelle hoitoon sijoittamiseen liittyvät tehtävät, yksilöllistä harkintaa edellyttävien toimeentulotukipäätösten tekeminen, harkintaa edellyttävä päätöksenteko muissa asiakkaan oikeuksiin vaikuttavissa asioissa sekä alan asiantuntija- ja konsultointitehtävät.
- Sosiaalityöntekijän ammatillinen erikoistuminen riippuu siitä, missä organisaatiossa hän työskentelee. Myös sosiaalityöntekijän tehtävänimikkeet vaihtelevat organisaation ja työtehtävien mukaan. Sosiaalityöntekijöiden tehtävänimikkeitä ovat

sosiaalityöntekijän lisäksi muun muassa kuraattori, sosiaaliterapeutti, kuntoutussosiaalityöntekijä ja sosiaalisihiteeri. Sosiaalityöntekijä voi toimia myös itsenäisenä ammatinharjoittajana, esimerkiksi konsulttina.

Lähikäsitteitä:

- Sosiaalityön ammatillisesti suuntautuneen lisensiaatin tutkinnon suorittaneet voivat käyttää ammattinimikettä erikoissosiaalityöntekijä.

Ks. kaavio Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

13 sosiaalityön ammattietiikka

sosiaalityöhön (1) liittyvien ammattien harjoittamista koskevat eettiset arvot ja normit

- Sosiaalityön ammattietiikka on edellytys sosiaalityön (1) onnistumiselle.
- Suomessa noudatettavat sosiaalialan eettiset ohjeet perustuvat International Federation of Social Workersin (IFSW) kansainväliseen eettiseen ohjeistoon.

Ks. kaavio Sosiaalialaan liittyviä käsitteitä.

14 sosiaalinen työ

- Sosiaalinen työ tarkoittaa vapaaehtoista toimintaa, joka muistuttaa tavoitteiltaan sosiaalityötä (1) mutta joka ei ole ammatillista työtä. Sosiaalinen työ ei esimerkiksi sisällä asiakkaan tahdon vastaisia toimenpiteitä.
- Sosiaalista työtä tekevällä ei ole välttämättä sosiaalialan koulutusta, vaan hänen työnsä perustuu esimerkiksi

yksinomaan auttamisen haluun ja omakohtaisiin kokemuksiin. Sosiaalisessa työssä korostuu se sosiaalisen merkitys, joka viittaa yhteiskunnassa heikossa asemassa olevien auttamiseen.

- Sosiaalista työtä on esimerkiksi joidenkin yhdistysten, järjestöjen, kansalaisjärjestöjen ja vertaisryhmien tekemä vapaaehtoistyö.

RYHMÄ 3

15

sosiaalityön kohde

yksilön ja ympäristön väliseen suhteeseen liittyvä tarve, toiminta, sosiaalinen ongelma tai muu asia, joka pyritään ratkaisemaan sosiaalityön menetelmin

- Ympäristöllä tarkoitetaan tässä sekä fyysistä ympäristöä että ihmisten muodostamaa yhteisöä.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

16

sosiaalityön menetelmä

tiettyjen sosiaalityön välineiden muodostama kokonaisuus, jota käytetään sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseen tai yksilö- ja yhteisötason tarpeiden tyydyttämiseen

- Sosiaalityössä (1) on käytetty muun muassa seuraavia menetelmiä: yhdyskuntatyö, asiakaskohtainen sosiaalityö (casework), palveluohjaus (case management), verkostotyö, ratkaisukeskeinen työote ja läheisneuvonpito.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

17 sosiaalityön väline

sosiaalityössä (1) käytettävä vuorovaikutuksellinen toiminto tai tekninen toimenpide

- Vuorovaikutuksellisia toimintoja ovat esimerkiksi tilannearviointi, tilanneselvitys, tilanneseuranta, tukea antava keskustelu, neuvottelu ja neuvonta.
- Teknisiä toimenpiteitä ovat esimerkiksi maksusitoumuksen antaminen ja asunnon järjestäminen.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

18 tilanneselvitys; tilannekartoitus; myös: sosiaalinen selvitys; sosiaalinen tutkimus

sosiaalityön väline, jonka avulla luodaan kuva asiakkaan elämäntilanteesta

- Asiakas osallistuu tilanneselvityksen laatimiseen.
- Tilanneselvityksessä selvitetään asiakkaan tarpeet, ongelmat ja voimavarat. Selvitettäviä asioita ovat esimerkiksi yksilön tai perheen ihmissuhteet, asuminen sekä työelämään ja toimeentuloon liittyvät tarpeet, resurssit ja vaatimukset.
- Tilanneselvitys on joko lähtökohtana sosiaalityön (1) työprosessille tai se tehdään jonkin viranomaisen pyynnöstä.

Lähikäsitteitä:

- Olosuhdeselvitys tarkoittaa tilanneselvitystä, joka

tehdään käräjäoikeuden pyynnöstä lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskevassa asiassa.

- Henkilötutkinta tarkoittaa tilanneselvitystä, joka tehdään käräjäoikeuden pyynnöstä nuorta rikoksentekijää koskevassa asiassa.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

19

tilannearviointi; myös: sosiaalinen arviointi

sosiaalityön väline, jolla sosiaalityön ammattihenkilö jäsentää tilanneselvityksen pohjalta mahdollisuuksia ratkaista asiakkaan ongelmia tai tyydyttää hänen tarpeitaan

- Tilannearviointi on ammattihenkilön ja asiakkaan vuorovaikutukseen perustuva toiminto.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

20

tilannearvio; myös: sosiaalinen arvio

tilannearvioinnin tulos, jossa tehdään päätelmä asiakkaan tilanteesta ja sen vaatimista jatkotoimista

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

21

tilanneseuranta

sosiaalityön väline, jolla sosiaalityön ammattihenkilö pyrkii toteuttamaan sosiaalista kontrollia yksilö- tai yhteisötasolla

- Tilanneselvityksen perusteella voidaan päättää aloittaa tilanneseuranta. Tilanneseurannassa esiin tulleiden

asioiden perusteella voidaan puolestaan päättää uuden tilanneselvityksen tekemisestä.

- Tilanneseuranta sisältää sekä asiakkaan palvelun että kontrollin aineksia. Seurannan toteuttamisessa on siksi tärkeää noudattaa sosiaalityön ammattietiikkaa.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

RYHMÄ 4

22

sosiaalityön arviointi

sosiaalityön tuloksellisuuden ominaisuuksien vertaaminen valittuihin kriteereihin

- Sosiaalityön arvioinnissa kriteeri tarkoittaa ominaisuutta, joka on valittu sosiaalityön tuloksellisuuden määrittämisen perusteeksi.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

23

sosiaalityön tuloksellisuus

sosiaalityön (1) tai sosiaalityön menetelmän kyky toimia tehokkaasti, taloudellisesti ja laadukkaasti

- Sosiaalityön kohteen näkökulmasta tarkasteltuna sosiaalityön tuloksellisuudessa korostuvat sosiaalityön vaikuttavuus ja sosiaalityön laatu.
- Hallinnon näkökulmasta tarkasteltuna sosiaalityön tuloksellisuudessa korostuvat taloudellisuus ja tuottavuus, jotka yhdessä muodostavat tehokkuuden

ulottuvuuden sosiaalityön tuloksellisuudessa.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

24 sosiaalityön vaikuttavuus

sosiaalityön menetelmän kyky saada osaltaan aikaan haluttuja muutoksia sosiaalityön kohteessa ja vastata yksilön tai yhteisön tarpeisiin

- Sosiaalityön vaikuttavuus on sosiaalityön tuloksellisuuden osa-alue.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

25 sosiaalityön laatu

sosiaalityön (1) ominaisuuksista muodostuva kokonaisuus, johon perustuu sosiaalityön (1) kyky täyttää siihen kohdistuvat odotukset

- Sosiaalityön laatu voidaan jakaa toiminnalliseen ja tekniseen laatuun. Toiminnallinen laatu sisältää sosiaalityön ammattihenkilön etiikan sekä sosiaalityön ammattihenkilön ihmiskuvan, vuorovaikutustaidot ja tavan kohdella asiakasta. Tekninen laatu puolestaan sisältää sosiaalityön ammattihenkilön ammattitaidon.
- Sosiaalityön laatu on sosiaalityön tuloksellisuuden osa-alue.

Ks. kaavio Sosiaalityöhön liittyviä käsitteitä.

[Terminologia-pääsivulle](#)

[Tietoteknologian osaamiskeskuksen pääsivulle](#)

Päivitetty 08.10.2003 ursula.corner@stakes.fi

[Paluu päävalikkoon](#) - [Paluu tulosalueen pääsivulle](#)